

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.изк. Елисавета Вълчинова-Чендова, д.н. (ИИИЗк – БАН, НБУ)

проф. направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

за дисертационния труд на

МАРТИН НИКОЛАЕВ ПАВЛОВ

**„Духови секстети с пиано от български композитори в съпоставка с
утвърдени световни образци – специфична ансамблова и
изпълнителска проблематика“,**

редовен докторант към катедра „Камерна музика“, Инструментален факултет,

НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – София,

научен ръководител: проф. д-р Атанас Карафезлиев,

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“,

проф. направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

ТВОРЧЕСКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАНТА

Мартин Николаев Павлов активно се изявява на концертния подиум като солист на Софийска филхармония, Нов симфоничен оркестър, Плевенска филхармония, Йоханесбургския камерен оркестър, Академичния симфоничен оркестър и други, както и с различни камерни формации. Роден е през 1990 г. в град Плевен. Учи флейта в класа на Георги Георгиев в НУИ „Панайот Пипков“ – Плевен, а през 2007 г. е приет в НМУ „Любомир Пипков“ – София, в класа по флейта на проф. Георги Спасов. От 2009 учи и завършва магистратура в НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Носител е на награди от редица национални и международни конкурси в България, Белград (Сърбия). През 2019 г. е отличен с Първа и Специална награда на Деветия академичен камерен конкурс „Проф. Панчо Владигеров“ (София) за най-добро изпълнение на творба от Бохуслав Мартину. Участва активно в различни курсове и майсторски класове по флейта и камерна музика и работи с известни и реномирани световни изпълнители.

Осъществява записи, сред които премиерни произведения на съвременна музика от Стивън Гарднър (Ирландия), Каору Нагашима (Япония), Гарет Фар (Англия), Джузепе Мариоти (Италия), Мартин Еберлайн (Германия) и от българските композитори Филип Павлов, Красимир Тасков, Велислав Заимов, Марин Вълчанов.

През 2015 г. е назначен с конкурс за водач на група (първа флейта) в Академичния симфоничен оркестър, където работи досега.

От 2019 г. е хоноруван асистент по камерна музика в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – София.

ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд на Мартин Павлов е свързан с неговата активна и разнообразна изпълнителска дейност. Обект на изследване са творби, написани за камерния ансамбъл клавирен секстет (в текста е уговорено, че той е назоваван като *секстет*), който включва традиционен духов квинтет (флейта, обой, кларинет, фагот, валдхорна) и пиано. Подходът към темата е исторически (основно в първите две глави на текста) и интерпретационно аналитичен (в трета глава).

За предмет на дисертационния труд е посочено: „да определи значението на този вид секстет в образователната дейност и в развитието на камерното музикално изкуство“, а методите, които са използвани, са „проучване, сравнителен анализ и анкета“ (под „анкета“ авторът очевидно има предвид интервюто с композитора Любомир Денев и цитираните изказвания на композитора Велислав Заимов).

Съдържанието на труда е организирано в увод, три основни глави с подглави, заключение с посочени приноси и две приложения, както и представяне на изпълнителската му дейност – общо 123 страници текст с 35 нотни примера.

Библиографията включва 52 заглавия, от които 36 на кирилица, 9 на латиница и 7 интернет източника. Част от посочената накрая литература, която е ползвана, не е конкретно упомената в текста. По-коректно е тя да бъде включена на съответните места с подходящи отпратки.

Първата глава – озаглавена „**Исторически преглед на възникването и развитието на ансамбловото музициране в изпълнителското изкуство**“ (с. 7 – 20), се състои от три подглави. Целта е най-общо да се резюмират началото и развитието на камерното изкуство, като водеща линия (втората и третата подглава) е оформянето на стандартни състави от еднородни и разнородни инструменти и произведенията, написани за тях.

Втората глава – „**Формиране на камерния ансамбъл секстет от дървени духови инструменти и пиано и проблеми на ансамбловото свирене**“ (с. 21 – 34), са композитори и творби от XIX и XX век. След краткото представяне на исторически данни за възникването на този клавирен секстет и ранното композиторско творчество за него (първа подглава, с. 21 – 23) аналитично са представени основни ансамбови проблеми в изпълнителската практика (те отново се коментират в трета глава), свързани със звукоизвличането при различните инструменти и постигането на звуков баланс (втора подглава, с. 24 – 34). Текстът убедително разкрива професионалните качества на докторанта както по отношение на музикалнотеоретичната му подготовка, така и като изпълнител с изграден опит, който умее да систематизира своите наблюдения и да предлага конкретни решения, които имат характер на методически указания и за педагогическата практика.

В музикалната литература за този състав са посочени: Секстет оп. 40 (1852) от френската композиторка Louise Farrenc – на български името ѝ се среща като Луиз Ференц (така е и в дисертационния труд), Луиз Фаренц и най-често Луиз Фаранк (имайки предвид възможностите за различни изписвания особено при рядко споменавани имена, транслитерирани или както се произнасят, удачно е те да се дават и в оригинал); секстети от Лудвиг Тьйле, Ханс, Албер Русел, Паул Жуон, Теодор Блумер, Бохуслав Мартину. Текстът в тази глава би спечелил, ако ползваната литература е посочена и тук при коментиранията произведения.

Третата глава – „**Избрани творби за секстет от съвременни композитори – аналитичен подход и сравнителна характеристика**“ (с. 35 – 101), е централна за изследването. Обект на анализ са три репертоарни секстета –

от Франсис Пуленк, Гордън Джейкъб и Любомир Денев. Творбите се прецизно анализирани, като са изведени индивидуалните композиционни стилови, естетически и музикалнотехнологични особености в музикалния език на всеки автор. Представянето на съвременния репертоар за този инструментален ансамбъл и направените сравнения разкриват информираността и широкия поглед на дисертанта върху музиката на ХХ век, в която се вписват музикални творци от различни националности с индивидуални композиционни възгледи и решения. Водещи в анализите са собствените наблюдения на Мартин Павлов.

Клавирният секстет на Франсис Пуленк (първа подглава) е безспорно сред най-популярните камерноансамблови творби. Както посочва и дисертантът, Пуленк смята своя секстет за личен успех между камерните си съчинения, това е „камерна музика в най-чист вид. Това е почитта ми към дървените духови инструменти, в които съм влюбен, откакто композирам“ (Дисертация, с. 40). Творбата е подробно разгледана като музикална форма и интерпретационни проблеми. Наблюденията са насочени към възможностите за овладяване и балансиране на общия ансамблов звук и неговото постигане: „особено трудна задача, която изисква високо изпълнителско ниво на владеене на духовите инструменти, предвид тяхната индивидуална специфика. Важно е да се намери и добър баланс между тях и пианото, за да се създаде впечатление за единна оркестрова звучност, която е очевидна цел в композиторската партитура на Франсис Пуленк“ (Дисертация, с. 62).

Втората подглава – озаглавена „Съчетаване на съвременното творческо мислене с бароковите и класически традиции в секстета на Гордън Джейкъб“, представя Секстет оп. 6 (1957) на английския композитор, автор и на различни произведения за духови инструменти (достатъчно е да се види списъкът с негови опуси, http://www.gordonjacob.net/browse_works.html). Композитора̀т, както подчертава и Мартин Павлов, запазва романтичната си нагласа, като включва различни композиционни техники (ще добавя, че в свои изказвания, публикувани във връзка с представяне на негови произведения, Джейкъб многократно изтъква колко е важна комуникацията със слушателя, колко е важна мелодията и пр.). Мартин Павлов прави подробен анализ на петчастното произведение, като се спира

на образността и драматургията на всяка отделна част в контрастния цикъл и съответно как те се реализират в ансамбловата звучност. „Основните ансамблови трудности, които се срещат в тази композиция – резюмира дисертантът, – трябва да бъдат систематизирани и определящи в процеса на репетиционните дейности. Това е с цел да се организира и създаде плановост на изпълнителите при епизодното и цялостното изработване и провеждане на произведението. Овладяването на всички компоненти, свързани с камерното музициране в тази творба, би спомогнало за професионалното развитие и оформяне на всеки ансамбъл“ (Дисертация, с. 80). Това е точно наблюдение, което се отнася за интерпретацията по принцип. А тук, имайки предвид характера на отделните части, овладяването на ансамбловите трудности е много важно условие за убедителното представяне на цикъла.

В третата подглава – „Влиянието на джаза като форма и съдържателност в секстетта „Sonata Improvisata” от Любомир Денев“, се разглежда друг творчески възглед за възможностите на този ансамбъл, свързан и с импровизацията. Музикалният език на Любомир Денев се откроява със стилистично и музикалотехнологично богатството (черпещо от разнообразния арсенал на музиката на XX век), с образност (присъща на автор, пиещ и за музикалната сцена) и импровизационност (той е изявен пианист и джазизпълнител). Удачно е направеното интервю с композитора, което е отправна точка и за анализа на творбата. Както изтъква Мартин Павлов, „импровизацията – като подход към изпълнителите, дава творческа свобода, но изисква солидни професионални инструментални качества и висота на изпълнението. Само по този начин може да бъде защитена оригиналността на авторската композиция“ (Дисертация, с. 96).

Четвъртата подглава е „Обобщение на индивидуалните композиторски подходи, художествени и структурни различия в секстетите на Пуленк, Джейкъб и Денев (схематично представяне и изграждане на педагогическа концепция при изучаването на трите камерни творби)“. В нея систематизирано са представени елементите на отделните „сектори“, които са посочени във втора глава, като всеки аспект е разгледан според неговите действащи индивидуални

параметри в изпълнителската практика. Изводът е, че „параметрите представят в синтезиран вид основните различия на тяхната изпълнителска специфика. Това онагледява възможността за приложимостта им в педагогическата дейност и може да представлява полезно указание и информация при работа с различни видове камерни състави... В настоящото изследване техният брой е приведен към 8 основни проявления за всеки конкретен аспект“ (Дисертация, с. 98 – 99).

В **Заключението** коректно е резюмирано направеното в дисертационния труд. Акцентирано е и на музикалното творчество, което не е конкретен обект на анализ в труда и е посочено като допълнителна дейност при подготовката за написването на дисертационния труд, включваща и запознаване с творчеството на български и чуждестранни автори за този състав.

Изцяло приемам посочените научни приноси в настоящия труд.

Потърсих на различни езици и не открих подобно самостоятелно изследване, посветено на интерпретационните проблеми при този камерен ансамбъл. Доколкото анализи присъстват, те са част от текстове, посветени на биографията и творчеството на отделните композитори. Разбира се, като много известен Секстетът на Франсис Пуленк е самостоятелно представен като история на създаване, музикална форма, изпълнения и т.н., но не и в подобна аналитична посока.

Несъмнено педагогически принос имат направените анализи, както и създадената систематизация, която представя разновидностите на композиторските подходи и изпълнителската проблематика в трите секстета (принос № 4) и предложените различни аспекти на конкретна педагогическа концепция, както и специализирани методически указания, свързани с изучаването и със сценичното представяне на разглежданите камерни творби (принос № 5).

Авторефератът изцяло и коректно резюмира дисертационния труд.

Посочената изпълнителска дейност на Мартин Павлов през периода 2017 – 2021 г. е безспорно доказателство за професионалния опит на дисертанта в различни камерни формации, за широкия му репертоарен интерес – класика, романтика, музика на XX век и съвременни произведения.

Дисертантът има 3 публикации, части от дисертационния текст, публикувани в издания, включени в Националния референтен списък в НАЦИД (сп. „Музикални хоризонти“ и „Галерия на думите“).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Имайки предвид темата, подходът към нея и приносите при реализацията на поставените задачи и цели, както и изпълнителската дейност на дисертанта, предлагам да бъде присъдена на Мартин Николаев Павлов за дисертационния му труд на тема „Духови секстети с пиано от български композитори в съпоставка с утвърдени световни образци – специфична ансамблова и изпълнителска проблематика“ образователната и научна степен „доктор“, професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.

София, 5.04.2021 г.

Проф. д.изк. Елисавета Вълчинова-Чендова